

**SOCIAL- OCH
HÄLSOVÅRDSUTSKOTTETS
BETÄNKANDE 13/2014 rd**

Regeringens proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 september 2014 regeringens proposition med förslag till lag om ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag (RP 96/2014 rd) till social- och hälsovårdsutskottet för beredning.

Utlåtande

I enlighet med riksdagens beslut har ekonomiskutskottet lämnat utlåtande (EkUU 35/2014 rd) om ärendet. Utlåtandet återges efter betänkandet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- direktör Heli Backman, social- och hälsovårdsministeriet
- lagstiftningsråd Jyrki Jauhiainen, justitieministeriet
- specialsakkunnig Marianna Uotinen, finansministeriet
- ledningens rådgivare Erkki Rajaniemi, Finansinspektionen

- direktör Leena Siirala, Ömsesidiga pensionsförsäkringsbolaget Ilmarinen
- chefen för juridiska ärenden Hannu Rautiainen, Finlands Näringsliv rf
- chef för arbetspensions- och arbetskarriärsärenden Kaija Kallinen, Finlands Fackförbunds Centralorganisation FFC rf
- generalsekreterare Leila Kostiainen, Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- verkställande direktör Suvi-Anne Siimes, Arbetspensionsförsäkrarna TELA rf
- direktör Rauno Vanhanen, Företagarna i Finland.

Dessutom har skriftligt yttrande lämnats av

- arbets- och näringsministeriet
- Akava ry
- Finansbranschens Centralförbund rf
- Ömsesidiga Pensionsförsäkringsbolaget Etera
- Tjänstemannacentralorganisationen STTK rf
- Ömsesidiga arbetspensionsförsäkringsbolaget Elo

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag ändras. Bestämmelserna om arbetspensionsförsäkringsbolagens förvalt-

ning ses över i syfte att öka insynen i förvaltningen.

Till lagen fogas enligt förslaget en bestämmelse om skyldighet för ett arbetspensionsförsäkringsbolags styrelse att fastställa ägarstyrningsprinciper för bolaget. I principerna behandlas bolagets innehav i andra sammanslutningar och hur rättigheter som grundar sig på innehav ska användas. Dessutom föreskrivs det i den föreslagna lagen om arbetspensionsförsäkringsbolags skyldighet att föra offentlig förteckning över styrelseledamöternas, den verkställande direktörens, och den övriga ledningens samt de i placeringsverksamheten deltagande anställdas ledamotskap i andra ekonomiskt eller samhälleligt betydelsefulla sammanslutningars eller stiftelsers förvaltningsorgan.

Styrelsen i ett arbetspensionsförsäkringsbolag åläggs utöver sina tidigare uppgifter att anta skriftliga handlingsprinciper som ska följas när eventuella intressekonflikter ska lösas. Också bestämmelserna om jäv för styrelseledamöter och verkställande direktören när de deltar i behandlingen av ärenden i bolagets styrelse preciseras.

Enligt propositionen ska betydande transaktioner med ett arbetspensionsförsäkringsbolags ledning behandlas i arbetspensionsförsäkringsbolagets styrelse och det centrala innehållet i transaktionerna ska offentliggöras. Till lagen fogas dessutom bestämmelser om ett offentligt register över dem som hör till den inre kretsen i ett arbetspensionsförsäkringsbolag och dessa insiders innehav av värdepapper.

Bestämmelserna om arbetspensionsförsäkringsbolags företagsstyrningssystem preciseras. Företagsstyrningssystemet ska omfatta allmänna principer för god förvaltning och vara tillräckligt effektivt med beaktande av arten och omfattningen av arbetspensionsförsäkringsbolagets verksamhet. I den föreslagna lagen föreskrivs det om allmänna krav på företagsstyrning och bland annat konstateras det att ett arbetspensionsförsäkringsbolag ska ha av styrelsen godkända skriftliga verksamhetsprinciper för ersättning. Dessutom ska det fogas en ny bestämmelse om ersättningssystem till lagen.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2015.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Propositionen syftar till att öka insynen och öppenheten i verksamheten i de arbetspensionsförsäkringsbolag som ansvarar för verkställigheten av det lagstadgade arbetspensionsskyddet och att därigenom stödja det offentliga förtroendet för bolagen. Utskottet menar att målen är viktiga och värda understöd. Utskottet tillstyrker lagförslaget utan ändringar.

Arbetspensionsförsäkringsbolagen har i uppgift att förvalta och säkra de lagstadgade arbetspensionerna, som utgör ett element i den sociala tryggheten. Bolagen förvaltar placeringsförmögenhet till sammanlagt värde av cirka 100 miljarder euro, vars avkastning säkerställer finansieringen av de framtida pensionerna. Det är därför viktigt att bolagen följer god förvaltnings sed och är skyldiga att dokumentera och publicera uppgifter om sin verksamhet.

Utskottet ser det som viktigt att de krav på bland annat den interna revisionen och tillsynen som fastställts för arbetspensionsförsäkringsbolagens förvaltningssystem nu harmoniseras med de krav som gäller andra slag av försäkringsbolag. Enligt propositionen ska också bestämmelserna om riskhantering preciseras. Som ekonomiskutskottet konstaterar i sitt utlåtande tillämpar bolagen redan många av dessa förvaltningsrelaterade förfaranden och utövar tillsyn över dem genom egenkontroll, så bestämmelserna medför till denna del inga större förändringar i verksamheten.

Öppenheten i bolagens verksamhet utökas däremot genom nya krav i fråga om styrelsens arbete. Bolagets styrelse ska fastställa och publicera bolagets principer för ägarstyrningen. I princip ska styrelsen också ta ställning till verkställande direktörens och andra anställdas ledamotskap i andra sammanslutningar och stiftelser.

Förteckningen över ledamotskap ska vara offentlig. Styrelsen ska besluta om betydande affärstransaktioner med personer som hör till ledningen eller till ledningens närmaste krets. En offentlig förteckning ska föras också över dessa transaktioner. De föreslagna ändringarna skapar ökad klarhet i branschens sed och ger bolaget bättre möjligheter att sköta bland annat intressekonflikter och jävsfrågor.

Utskottet understöder varmt förslaget den föreslagna bestämmelsen om att ett arbetspensionsförsäkringsbolag ska ha av styrelsen godkända skriftliga verksamhetsprinciper för ersättning. Arbetspensionsbolagen handhar medel som insamlats av arbetsgivare och försäkrade, och principerna för ersättning bör därför stödja verksamhetens syfte i stället för att till exempel uppmuntra till överdriven risktagning. I fortsättningen måste, vilket ekonomiutskottet också påpekar, ersättningssystemen dessutom bedömas utifrån hur Solvens II-regleringen framskrider.

I propositionen ingår också bestämmelser om arbetspensionsförsäkringsbolagens skyldighet att föra ett offentligt register över insiders handel med värdepapper. Till den inre kretsen hör förutom bolagets ledning, revisorer och anställda med möjlighet att påverka placeringsbeslut eller få insiderinformation även styrelseledamöterna och deras ersättare. Syftet med insiderbestämmelserna är att garantera en effektiv och opartisk värdepappersmarknad. Den föreslagna bestämmelsen motsvarar bestämmelserna om värdepappersföretag och placeringsfonder.

Under sakkunnigutfrågningen framfördes kritik i synnerhet mot att styrelseledamöterna och deras ersättare skulle räknas till den inre kretsen. Utskottet konstaterar att kritiken är förståelig eftersom arbetspensionsförsäkringsbolagen i många avseenden skiljer sig från värdepappersföretag och placeringsfonder. Arbetspensionsförsäkringsbolagen emitterar inte egna finansiella instrument, så den insiderinformation bolagen kan ha gäller någon tredje part, till exempel

ett bolag där pensionsbolaget är en stor aktieägare. Pensionsbolagen skiljer sig från placeringsfonder också däri att de är avsevärt större aktörer med en större organisation. Styrelseledamöterna deltar inte i de konkreta placeringsbesluten. Förslaget kan leda till att styrelseledamöterna och deras ersättare räknas som insiderpersoner trots att de inte fått insiderinformation. Det har ansetts att en sådan följd med tiden kan påverka styrelsernas sammansättning. Å andra sidan har det framförts att bestämmelserna bör gälla alla som till följd av sin ställning kan få tillgång till insiderinformation.

Trots de ovan framförda synpunkterna menar social- och hälsovårdsutskottet i likhet med ekonomiutskottet att styrelseledamöternas och deras ersättares aktieinnehav och värdepappersaffärer bör tas upp i det offentliga insiderregistret. Det är nödvändigt med hänsyn till målet att öka insynen och öppenheten i arbetspensionsförsäkringsbolagens verksamhet. Det motiveras särskilt av bolagens betydande roll som placerare och deras samhälleliga status när det gäller att trygga det lagstadgade arbetspensionsskyddet.

Ekonomiutskottet påpekade i sitt utlåtande behovet av fortsatt utveckling av vissa bestämmelser. Till exempel tillåter de gällande bestämmelserna om tillsyn inte att vare sig arbetspensionsförsäkringsbolag eller andra försäkringsbolag påförs påföljdsavgift. Däremot kan Finansinspektionen påföra påföljdsavgift för värdepappersföretag och kreditinstitut och andra som verkar på finansmarknaden. Social- och hälsovårdsutskottet instämmer i ekonomiutskottets ståndpunkt att det är viktigt att utreda om de administrativa påföljderna för försäkringsbolag bör harmoniseras med det påföljdssystem som gäller för den övriga finanssektorn.

Utskottets förslag till beslut

Riksdagen

godkänner lagförslaget utan ändringar.

ShUB 13/2014 rd — RP 96/2014 rd

Helsingfors den 23 oktober 2014

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Juha Rehula /cent
vordf. Anneli Kiljunen /sd
medl. Outi Alanko-Kahiluoto /gröna
Johanna Jurva /saf
Laila Koskela /saf
Merja Kuusisto /sd
Sanna Lauslahti /saml
Merja Mäkisalo-Ropponen /sd

Lasse Männistö /saml
Hanna Mäntylä /saf
Terhi Peltokorpi /cent
Sari Sarkomaa /saml
Hanna Tainio /sd
Ulla-Maj Wideroos /sv
Erkki Virtanen /vänst
ers. Pia Kauma /saml.

Sekreterare var

utskottsråd Eila Mäkipää.

RESERVATION 1

Motivering

Syftena med den aktuella propositionen — att göra arbetspensionsförsäkringsbolagens förvaltning mer transparent och säkerställa att bolagen följer god förvaltningssed — är lovvärda. Propositionen syftar till att undvika situationer där besluten kan ifrågasättas på grund intressekonflikter eller jäv. Vi anser dock att de föreslagna lagändringarna inte räcker till för att garantera en god beslutsprocess.

Arbetspensionsbolagen utövar stor makt i Finland, så det är skäl att bestämma mer noggrant om sammansättningen hos bolagens styrelser än tidigare. Det har i lagstiftningen inte ställts upp begränsningar för vilka personer som av olika organisationer utses till styrelseledamöter. Det väsentliga är att de uppfyller behörighetsvillkoren och att de inte har dubbla roller i organisationer inom arbetspensionssektorn. Flertalet av de större arbetspensionsbolagens styrelseledamöter måste anses vara representanter för storföretagen. Det finns tämligen få representanter för små och medelstora företag. Uppskattningsvis 30—40 procent av ett arbetspensionsbolags ansvarsskuld hänförs till företag som upphört med sin verksamhet eller sagt upp sin försäkring. Cirka 60 procent av de försäkrade arbetar i små eller medelstora företag. Ser man på detta ur försäkringstagarnas perspektiv är strukturen i arbetspensionsbolagens förvaltning således inte i balans.

Som en följd av denna snedvridning kan man göra den tolkningen att storföretagens representanter i styrelserna representerar en minoritet av de försäkrade. Det leder till att arbetspensionsbolagens förvaltningar saknar tillräckligt med sakkunskap om små och medelstora företags verksamhet, vilket kan antas vara en orsak till att bolaget inte i någon nämnvärd grad har utvecklat till exempel finansprodukter som lämpar sig för små och medelstora företag. Samma snedvridning ligger sannolikt bakom tvisterna om hur motiverade de små och medelstora företa-

gens invalidpensionspremier är och hur de används. I lagen bör det därför fastställas vilka som ska utses till representanter för försäkringstagarna. Vi menar att det i förvaltningsrådet och i styrelsen bör finnas minst en person som föreslås av de organisationer som företräder de små och medelstora företagen (företagarorganisationerna). Utgångspunkten borde vara att styrelsens sammansättning i fråga om försäkringstagarnas representanter så rättvist som möjligt återspeglar fördelningen bland bolagets försäkringstagare. En viktig faktor i detta är storleken av försäkringstagarens lönesumma. Det är motiverat att lönesumman påverkar hur starkt representerad en arbetsgivare är i styrelsen.

För närvarande betalar arbetspensionsbolagen ut lika mycket i pensioner som de får i premieinkomster. Pensionärerna har alltså redan en dominerande betydelse. Deras förhållande till pensionssystemet är i hög grad en fråga om intressebevakning. Därför kan de inte heller ha någon central roll i arbetspensionsbolagens styrelser. Det är likväl motiverat att också pensionärernas perspektiv och sakkunskap finns representerad i styrelsen. Därför bör det i förvaltningsrådet och i styrelsen finnas minst en person som föreslås av pensionärsorganisationerna.

De som utses av företagarorganisationerna kan räknas in i försäkringstagarnas kvot och de som utses av pensionärsorganisationerna i de försäkrades kvot. Om företagar- eller pensionärsorganisationerna inte kan komma överens om vilka som ska utses eller om det är oklart vilka organisationer som överhuvudtaget har utnämningrätt, bör platserna i varje bolag tillsättas genom val bland de berörda försäkringstagarna och pensionärerna.

Förslag

Vi föreslår

att ett uttalande godkänns.

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen omedelbart skrider till åtgärder för att se till att arbetspensionsförsäkringsbo-

lagens styrelser och förvaltningsråd får representanter också för pensionärernas och de små och medelstora företagen.

Helsingfors den 23 oktober 2014

Hanna Mäntylä /saf
Johanna Jurva /saf
Laila Koskela /saf

RESERVATION 2***Motivering***

På senare år har det varit de små och medelstora företagen som stått för de nya jobben. Denna sektor är av stor betydelse för Finlands framtid. Statsmakten måste målmedvetet stödja de små och medelstora företagen på alla sätt. Det bör läggas upp ett särskilt företagarprogram, och de av centern föreslagna åtgärderna för att främja entreprenörskap måste utnyttjas.

Ett element hos en företagervänlig statsmakt är att företagarna får mer att säga till om i frågor som gäller dem själva. Centern föreslår därför att regeringen snabbt börjar bereda en ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag så att de FöPL-försäkrade får in representanter i arbetspensionsbolagens styrelser och förvaltningsråd.

I styrelserna och förvaltningsråden finns i dag representanter för dem som täcks av ArPL. Att försäkringstagarna och de försäkrade är representerade i förvaltningen betyder enligt den gällande lagen att de centralorganisationer som företräder arbetsgivarna och löntagarna har repre-

sentation. Den gällande lagen tillåter dock inte att arbetspensionsbolagen i sina beslutande organ har representanter för FöPL-systemet.

Det finns dock redan över 200 000 FöPL-försäkrade. Vi ser det som viktigt att regeringen snabbt skrider till åtgärder för att säkra att de små och medelstora företagen får representation i pensionsförsäkringsbolagens beslutande organ.

Förslag

Vi föreslår

att ett uttalande godkänns.

Reservationens förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen snabbt bereder en ändring av lagen om arbetspensionsförsäkringsbolag för att möjliggöra att de FöPL-försäkrade får representation i arbetspensionsbolagens styrelser och förvaltningsråd.

Helsingfors den 23 oktober 2014

Juha Rehula /cent

Terhi Peltokorpi /cent